

Seat No. _____

HAN-1901100302030102

M. A. (Sem.-III) (CBCS) (WEF-2019) Examination

June - 2023

Sanskrit : ECT-04 D

(Dharmasastra)

धर्मशास्त्र—गौतमधर्मसूत्र (अध्याय १ एवं १३)

(New Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours / Total Marks : 70

૧	ધર્મ શબ્દનો અર્થ આપી, ધર્મશાસ્ત્ર અને વેદોનો સંબંધ સમજાવો.	૧૪
1	Give the meaning of word 'ધર્મ' and explain the relation between વેદ एवं ધર્મશાસ્ત્ર ।	14

અથવા / OR

૧	ધર્મશાસ્ત્રના મુખ્ય વિષય આચાર, વ્યવહાર, પ્રાયશ્ચિત સમજાવો.	૧૪
1	Explain ધર્મશાસ્ત્રસ્ય મુખ્યવર્ણ્યવિષય: આચાર, વ્યવહાર, પ્રાયશ્ચિત ।	14

૨	ધર્મશાસ્ત્ર ગ્રન્થોનો રચનાકાળ સ્પષ્ટ કરો.	૧૪
2	Clear the ધર્મશાસ્ત્રગ્રન્થસ્ય રચનાકાલ: ।	14

અથવા / OR

૨	પ્રમુખ ધર્મશાસ્ત્રગ્રન્થો વિશે નોંધ લખો.	૧૪
2	Write a note on પ્રમુખધર્મશાસ્ત્રગ્રન્થા: ।	14

૩	કોઈપણ બે સૂત્રો સમજાવો :	૧૪
3	Explain any Two percepts :	14

- (૧) વેદો ધર્મમૂલમ્ ।
- (૨) દૃષ્ટો ધર્મ વ્યતિક્રમ: ।
- (૩) દ્વાવિંશતે રાજન્યસ્ય ।
- (૪) પ્રાણાયામાસ્ત્રય: પંચદશમાત્રા: ।

- ૪ કોઈપણ બે સૂત્રો સમજાવો : ૧૪
- 4 Explain any **Two** percepts : 14
- (૧) बहवः स्युरनन्दिताः स्वकर्मसु प्रात्ययिक राज्ञाम् ।
- (૨) अनिबद्धैरपि वक्तव्यम् ।
- (૩) सर्वे वा भूमौ । हरणे नरकः ।
- (૪) न तु पापीयसो जीवनम् ।
- ૫ કોઈપણ બે પરિચ્છેદોનો અનુવાદ કરો : ૧૪
- 5 Translate any **Two** paragraphs : 14
- (૧) અત્રાપિ ધર્મમૂલત્વં ન પ્રાપ્નોતીતિ શેષઃ । ચ શબ્દોપાદાનાત્ । સહશ્શબ્દેન બલમુચ્યતે । યથા ચ નારદઃ સહો બલમિહોચ્યતે । તેન શાસ્ત્રં લોકસંવ્યવહારં ચાનવેક્ષ્ય યત્ ક્રિયતે તત્ સાહરામ્ ।
- (૨) तुल्य-प्रमाण-प्रापितः पदार्थस्तुल्यबलः । तयोः परस्पर विरोधे सति विकल्पो वेदितव्यः, अयं वाऽयंवेति । नोभय-परित्यागः । उभयो प्रमाण-प्रापितत्वात् ॥
- (૩) વિપ્રતિપત્તિર્નાનાવિધા પ્રતિપત્તિઃ અર્થિપ્રત્યર્થિનો તસ્યાં સત્યાં સાક્ષિહેતુકા સત્યવ્યવસ્થા । સત્યસ્થાપના કર્તવ્યા । સાક્ષિણઃ પઞ્ચ પ્રકારાઃ યથાઽઽહ નારદઃ । લિખિત સ્મારિશ્ચૈવ યદૃચ્છાભિજ્ઞ એવ ચ । ગૂઢશ્ચૌત્તરસાક્ષી ચ સાક્ષી પશ્ચવિધઃ સ્મૃતઃ ॥
- (૪) देवराजब्राह्मणसमक्षमिति वक्तव्ये संसदिग्रहणं देवतायाः संनिहितस्थानो-पसङ्ग्रहार्थम् । सभायाश्च छलादि दोषरहितायाः । यथाऽऽह नारदः - न सा सभा यत्र न सन्ति वृद्धाः, न ते वृद्धा ये न वदन्ति धर्मम् । नासौ धर्मो यत्र न सत्यमस्ति, न तत्सत्यं यच्छेलेनानुविद्धम् ॥